

ekmek ve gül

ADIM ADIM ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ

NASIL BAŞLADI?
NE GETİRİYOR?
NEDEN KARŞIYIZ?

HAKLARIMIZI
SOKAKTA
BULMADIK
YEDİRMİYİZ!

CHP lideri Kılıçdaroğlu'nun "başörtüsüne yasal güvence" iddiasıyla yaptığı çıkış, AKP lideri Erdoğan tarafından "lütfe" dönüştürüldü ve iktidarın uzun süredir el altında tuttuğu Anayasa değişikliği için fırsat yarattı.

4 Ekim'de CHP üç maddeden oluşan Kanun Teklifini Meclis Başkanlığına sundu. Cumhurbaşkanı Erdoğan önce yasal değişikliğe ihtiyaç olmadığını söyleyip, ardından "Gelin çözümü Anayasa düzeyinde sağlayalım" dedi. Karşımıza Anayasa'nın kadın-erkek eşitliğini güvence altına alan ve cinsiyete dayalı ayrımcılığı yasaklayan 10. maddesi ile eşit bir aile yapısını öngören ve ailede reisliğe son veren 41. maddesinin ve bunlarla birlikte din ve vicdan hürriyetini düzenleyen 24'üncü maddesinin değiştirilmesi tartışması çıktı.

İktidar partileri 9 Aralık tarihinde Meclis Başkanlığına bir süredir gündemi meşgul eden Anayasa değişikliği teklifini sundu.

336 imzayla sunulan Anayasa değişiklik teklifinin kabul edilmesi için 400 milletvekilinin oyu gerekiyor. 360 ila 400 arası milletvekilinin oyu ise referandumla götürebiliyor. 400 ve üstü milletvekili kabul oyu verse dahi cumhurbaşkanı istediği takdirde teklifi halk oylamasına sunabiliyor.

HANGİ MADDE NASIL DEĞİŞİ

ANAYASA'NIN 24. MADDESİ:

Değişiklik önerisi TBMM'den geçerse ek fıkra (son paragraf) ile birlikte 24. Madde şu hale gelecek:

Madde: 24:

"Herkes, vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir. 14'üncü madde hükümlerine aykırı olmamak şartıyla ibadet, dini ayin ve törenler serbesttir. Kimse, ibadete, dini ayin ve törenlere katılmaya, dini inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; dini inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamaz. Din ve ahlak eğitimi ve öğretimi devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Din kültürü ve ahlak öğretimi ilk ve ortaöğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında

yer alır. Bunun dışındaki din eğitimi ve öğretimi ancak, kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanuni temsilcisinin talebine bağlıdır.

Kimse, devletin sosyal, ekonomik, siyasî veya hukuki temel düzenini kısmen de olsa, din kurallarına dayandırma veya siyasî veya kişisel çıkar yahut nüfuz sağlama amacıyla her ne suretle olursa olsun dini veya din duygularını yahut dince kutsal sayılan şeyleri istismar edemez ve kötüye kullanamaz. Temel hak ve hürriyetlerin kullanılması ile kamu veya özel kesim tarafından sunulan mal ve hizmetlerden yararlanılması, hiçbir kadının başının örtülü veya açık olması şartına bağlanamaz. Hiçbir kadın; dinî inancı

sebebiyle başını örtmesi ve tercih ettiği kıyafetinden dolayı eğitim ve öğrenim, çalışma, seçme, seçilme, siyasî faaliyette bulunma, kamu hizmetlerine girme ile diğer herhangi bir temel hak ve hürriyeti kullanmaktan ya da kamu veya özel kesim tarafından sunulan mal ve hizmetlerden yararlanmaktan hiçbir surette yoksun bırakılamaz. Bu nedenle kınanamaz, suçlanamaz ve herhangi bir ayrımcılığa tâbi tutulamaz. Alınan veya verilen bir hizmetin gereği olan kıyafet söz konusu olduğunda Devlet, ancak dinî inancı sebebiyle kadının başını örtmesini ve tercih ettiği kıyafetini hiçbir surette engellemek şartıyla gerekli tedbirleri alabilir."

24. maddeye eklenmek istenen “Temel hak ve hürriyetlerin kullanılması ile kamu veya özel kesim tarafından sunulan mal ve hizmetlerden yararlanılması, hiçbir kadının başının örtülü veya açık olması şartına bağlanamaz. Hiçbir kadın; dinî inancı sebebiyle başını örtmesi ve tercih ettiği kıyafetinden dolayı eğitim ve öğrenim, çalışma, seçme, seçilme, siyasi faaliyette bulunma, kamu hizmetlerine girme ile diğer herhangi bir temel hak ve hürriyeti kullanmaktan ya da kamu veya özel kesim tarafından sunulan mal ve hizmetlerden yararlanmaktan hiçbir surette yoksun bırakılamaz. Bu nedenle kınanamaz, suçlanamaz ve herhangi bir ayrımcılığa tâbi tutulamaz. Alınan veya verilen bir hizmetin gereği olan kıyafet söz konusu olduğunda Devlet, ancak dinî inancı sebebiyle kadının başını örtmesini ve tercih ettiği kıyafetini hiçbir surette engelleme-mek şartıyla gerekli tedbirleri alabilir” şeklindeki öneride söz edilen hangi kadındır, bu önemli.

Her ne kadar, TBMM’nin resmi sitesindeki kanun teklifi tanıtım metninde “Teklif ile, temel hak ve hürriyetlerin kullanılması ile kamu veya özel kesim tarafından sunulan mal ve hizmetlerden yararlanılmasının hiçbir kadının başının örtülü

ŞİYOR?

ANAYASANIN 41. MADDESİ:

Değişiklik TBMM’den geçerse Anayasa 41. maddenin metni şöyle olacaktır:

Madde 41:

Aile, Türk toplumunun temelidir. Evlilik birliği, ancak kadın ile erkeğin evlenmesiyle kurulabilir ve eşler arasında eşitliğe dayanır. Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar. (Ek fıkra: 7/5/2010-5982/4 md.)

Her çocuk, korunma ve bakımdan yararlanma, yüksek yararına açıkça aykırı olmadıkça, ana ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve sürdürme hakkına sahiptir. (Ek fıkra: 7/5/2010-5982/4 md.) Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır.

veya açık olması şartına bağlanamaması, ...”ndan bahsedilmekte ise de değişiklik önerisinin güvenceler içeren bölümünde “başı açık kadın...”dan hiii bahsedilmemekte!

BİR TEK KADIN İÇİN BİLE YARARI YOK!

CHP liderinin de istismar ettiği başörtüsü tartışmasında, Erdoğan adeta “İstismar öyle yapılmaz, biz bu işin kitabını yazdık, göstereyim nasıl yapılır” dercesine çitayı Anayasa değişikliğine çekerek el yükseltmiş oldu...

AKP’nin, dini ve millî ‘hassasiyetlere’ abanmaktan başka, halkın hayatını değiştirmeyi vaat edebileceği hiçbir olanağı kalmadığı ortadayken, CHP’nin en kritik anlarında AKP’yi zordan kurtaran bu tutumuna ne dense az! Bir seçim sathında, başörtüsü üzerinden sürdürülen bu tartışmanın başörtülü, başı açık, inançlı, inançsız, halktan bir tek kadın için bile yararı yok, ama zararı çok büyük!

“Cumhur” da hortlatsa, “millet” de hortlatsa aynı kapıya çıkan bu istismar politikasını ele alırken, laikliğin yalnızca yaşam tarzı savunusu, kılık kıyafet özgürlüğü, kültürel ve dini değerlerin serbestiyeti olarak tartışılması yeterli değil. Yoksul milyonların neoliberal kapitalizmin dinci muhafazakâr kurgusu uğruna yaşamlarının heba edildiği, kapitalist önceliklerin İslami referanslarla uyumlulaştırılarak hayata geçirildiği, tek adam rejiminin dikensiz gül bahçesi yaratmaya çalıştığı bu ülkede laiklik, emek, hak ve özgürlük mücadelesini birleştirerek yol almamız kaçınılmaz bir zorunluluktan öte bir var oluş savunması haline geldi. En başta biz kadınlar açısından...

Bahsedilen kadın; “...dinî inancı sebebiyle başını örtmesi VEYA tercih ettiği kıyafetinden dolayı...” şeklinde tanımlansaydı, başörtüsü veya diğer her türlü kıyafeti giyen kadından bahsettiğini söyleyebilirdik.

Ancak, öneri metni o kadar dikkatle tasarlanmış ki, bahsettiği kadın “... dinî inancı sebebiyle başını örtmesi VE tercih ettiği kıyafetinden dolayı...” ayrımcı uygulamalara karşı net bir şekilde korunacak.

Ve hatta “...Alınan veya verilen bir hizmetin gereği olan kıyafet söz konusu olduğunda Devlet, ancak dinî inancı sebebiyle kadının başını örtmesini ve tercih ettiği kıyafetini hiçbir surette engellemek şartıyla gerekli tedbirleri alabilir.” hükmüyle de bu korumayı “...kadının başını örtmesini ve tercih ettiği kıyafetini hiçbir surette engellemek şartıyla...” da tedbirlerle pekiştirebilecek.

Bu "tedbirler" in neler olabileceğini hayal gücüne bırakmaya gerek yok; çok yakınımızdaki İran'a bakarak somut bir şekilde alınacak "tedbirler" i görebiliriz. Masha Amini'nin, başını örtmediği için değil; "devletin tarif ettiği şekilde" örtmediği için gözaltına alınarak öldürülmesinden, yarın alınacak "tedbirler" in neler olacağını şimdiden ayan beyan görebiliyoruz. Başkaca bir kanıtı ihtiyaç yok!

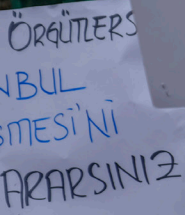
BU GİDİŞ HİÇ DE 'HAYIRLI' BİR GİDİŞ DEĞİL!

Değişiklikler TBMM veya referandumla Anayasa hükmü haline geldikten sonra, bu değişiklikler doğrultusunda ilgili bütün yasalarda buna göre değişiklik yapılacaktır, "tedbirler" yasa ile ayrıntılar ise yönetmelikle düzenlenecek.

Geri dönüşü olmayacak; çünkü bugüne kadar yasal düzeyde İslami temelde yapılan hak ve özgürlük kısıtlamalarına, Anayasa'ya aykırı, insan haklarına aykırı diye pek çok yönden hukuk mücadelesiyle birlikte karşı koyabiliyor, en azından itirazımızı, düşüncemizi açıklayıp, kısmen de olsa yayabiliyorduk. Bu değişikliklerden sonra ise Anayasa Mahkemesi'ne bile bu kapsamdaki bir yasal nedenle bireysel başvuru yapamayacağız!

Düşünün ki, "alınabilecek tedbirler" arasında "başörtüsü ve tercih edilen kıyafet" yasayla tarif edildi. Bunun dışındaki kıyafetle, sokağa çıkılamayacağı düzenlendi. Nasıl giyinileceği de yönetmelikle ayrıntılandırıldı. Tıpkı Masha Amini gibi sokağa çıktınız. Artık geçmiş olsun! Yasal hiçbir savunmanız kalmıyor. Sonuçlarını bugünden hiçbirimiz kestiremeyiz. Ama bu gidişin hiç de "hayırlı" bir gidiş olmadığını şimdiden kesin olarak söyleyebiliriz.

hükümlerini içeriyor.

Oysa, yine aynı Anayasa'nın 41. maddesindeki (değişikliğin yapılmış olduğunu varsayarsak) *"evlilik birliği içinde kadın erkek eşittir"* hükmünün (pratikte) bir kıymeti olmayacağı gibi, Anayasa 24. maddede yapılacak değişiklikle açıkça güvencesiz bırakılmış olan *"başörtüsü ve tercih ettiği kıyafeti"* dışındaki kıyafetleri ve yaşam tarzını tercih eden 'öteki' kadınların aile birliği içindeki "eşitliği" de bir hayli kuşkuludur. Çünkü, *"Evlilik birliği, ancak kadın ile erkeğin evlenmesiyle kurulabilir"* olduğu için, ama bu ifadenin bir kadınla mı birden fazla kadınla mı olabileceği net olmadığı için ve resmi nikah olmaksızın dini nikah yapılması suç olmaktan çıkartıldığı için bu maddedeki "kadın ile erkeğin evlenmesi"nin nasıl geniş (!) yorumlanabileceğini düşünmemek imkansız! Bu nedenle *"evlilik birliği içinde kadın ve erkek eşittir"* hükmünün pratik yaşam gelişmeleri içinde hiçbir kıymeti harbiyesinin kalmayabileceği mümkün ve kuvvetle muhtemel.

LAİKLİK FİİLEN ORTADAN KALKAR

Diğer önemli bir boyut da bu değişiklik önerilerinin Anayasa'nın "Cumhuriyetin nitelikleri" başlıklı 2. Maddesi'nde tanımlanan, *"Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir."* hükmü içinde yer alan, özellikle AKP TBMM eski başkanından başlamak üzere değişik zaman ve şahsiyetlerce açıkça hedefe konan laiklik ilkesinin, artık fiilen ve tamamen ortadan kaldırılmış olacağı. Zira kadın ve çocuklarla ilgili ulaşılacak olan Anayasal zemin, laik eğitim ve laik hukuk, laik sosyal hayat düzenlemelerinin ortadan kaldırılmasına da yol verilmiş olur.

SİNSİCE TASARLANMIŞ BİR ADIM!

Sonuç olarak, daha pek çok yönüyle deşifre edilmesi ve durdurulması için cesur, güçlü ve yaygın mücadelelerle TBMM gündeminden çıkarılması gereken bu girişimi asla olağan bir gerileştirme adımı olarak hafife almamak gerekir.

Çünkü bu sinsice tasarlanmış değişiklik önerisinin, artık elindeki bütün olağan yönetme araçlarını tüketmiş durumdaki AKP iktidarının sık sık Anayasayı ihlal etmekle tebarüz etmiş bir iktidar olarak, hukuk dışılıkları normalleştirerek, bunu sağlamak için her türlü kirli yöntemin havada uçtuğu bir yönetim pratiğiyle ve yoğun, sistemli, sürekli, çok yönlü baskılarla ayakta kalabildiği bir döneme denk gelmesi tesadüf değil.

Bu nedenle bu girişimin çok iyi deşifre edilmesi, TBMM'de bırakalım yeterli çoğunluğu sağlaması, gündeme alınmasının bile engellenmesi için güçlü bir aydınlatma mücadelesinden başkaca bir çıkış yolu görünmüyor.

Her kadına, laik yaşam tarzını önemseyen herkese, çocuğunun yarınını dert edinen her ana-babaya, özgür ve eşit yaşamak isteyen her kadına, gence, itilip kakılmak istemeyen her yaştaki herkese tehlikenin boyutlarını göstermek tarihsel bir varoluş mücadelesi olacak.

BİZ NE DİYORUZ?

✓ LGBTİ'lere ve kadın örgütlerine karşı devlet destekli gösterilerle nefret kampanyaları yürütülen,

✓ Özgür ve demokratik bir tartışma ortamının olmadığı,
✓ İktidar politikalarına itiraz eden herkesin polis ve jandarma baskısı ile susturulmaya çalışıldığı, yargının iktidar elinde korkutma ve yıldırma aracına dönüştürüldüğü,

✓ Eşitlik ve laikliğe karşı iktidar eliyle uygulamalarla haklarımızın gasbedildiği, çocuk cinsel istismarına göz yumulan, kadına karşı şiddetin ve ayrımcılığın körüklendiği, din tüccarlarına ve istismarcılara kol kanat gerilen,

✓ Şiddet ve istismara karşı mücadele eden kadın örgütlerinin hedef alındığı, kadın ve LGBTİ derneklerinin kapatılmaya çalışıldığı, 25 Kasım'da, 8 Mart'ta barışçıl eylemlere katılan kadınların gözaltılar ve açılan davalarla sindirilmeye çalışıldığı,

bir siyaset ortamında en temel haklarımızı tartışmaya açan bir Anayasa teklifinin tartışılmasını dahi kabul etmiyoruz.

Bu teklif, kadınlara "siyasi rehine", LGBTİ'lere "yok edilecek sapkın" muamelesi yapmaktır. Kabul etmiyoruz.

Bugün başını örten ya da örtmeyen milyonlarca kadının acil ihtiyacı; Meclisin ne giyeceği hakkında yapacağı Anayasa değişikliği değil, içine itildiği ekonomik çöküş ve yoksullaştırılmadan çıkış için somut ekonomik planlar, şiddetten etkin bir şekilde korunması için acil önlemler, eşitsiz ev içi ve bakım emeği yükünü sırtından alacak bütünlüklü ve eşitlikçi politikalar.

Başta Medeni Kanun ve Ceza Kanunu olmak üzere yasaların altını oyanlar, kadınlara ve kız çocuklarına karşı şiddeti ortadan kaldırmayı hedefleyen İstanbul Sözleşmesi'nden hukuka aykırı şekilde çıkarlar, çocukları cinsel istismar ve sömürden korumayı amaçlayan Lanzarote Sözleşmesi'ni hedef alanlar, kadınların kazanılmış haklarına ve hayatlarına kastedenler ve onların işbirlikçilerinin yapacakları Anayasa'yı kabul etmeyeceğiz.

Hiçbir sandık pazarlığı, hiçbir oy beklentisi en temel haklarımızın tartışma konusu haline getirilmesinin gerekçesi olamaz. Temel hak ve özgürlükler referandum konusu yapılamaz, çoğunluk arkasına sığınarak ortadan kaldırılamaz. Tüm kadınlara, tüm emek ve demokrasi güçlerine de çağrımızdır, haklarımızı tümenden gasp etmenin yolunu açan bu anayasa değişikliğine hep birlikte var gücümüzle "hayır" diyelim.

ekmek ve gül